

ПІДГОТОВКА ОХОРОНЦІВ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ В ХАРКОВІ: 100-РІЧНИЙ ДОСВІД ТА СУЧАСНИЙ СТАН

СОКУРЕНКО Валерій Васильович - доктор юридичних наук, доцент, ректор Харківського національного університету внутрішніх справ, генерал поліції третього рангу
УДК 351.74:338.2(-91) «1917-2017»

Изучение истории правоохранительных органов традиционно находится среди постоянных задач юридической науки. Актуальность историко-правовых исследований деятельности органов правопорядка существенно возрастает на современном этапе развития государства и общества, когда обращение к наследию прошлого обусловлено еще и насущными потребностями реформирования органов внутренних дел. Опыт деятельности полицейских учреждений, милиции, исследование правовых основ функционирования подготовки кадров для них дают богатый материал не только для научных обобщений, но и для определения направлений совершенствования организации и деятельности современных правоохранительных органов. Среди важных событий Украинской революции следует отметить деятельность по созданию новых, чисто украинских органов охраны правопорядка и подготовку кадров для них. В Харькове были образованы отряды «Свободного казачества», которые стали первыми организациями, охранявшими общественный порядок на территории города. 30 ноября 1917 началось их обучение, и это стало началом 100-летнего процесса подготовки охранников правопорядка в Харькове. Эта работа продолжилась через курсы, пункты подготовки, школы милиции, Институт внутренних дел и теперь - Харьковский национальный университет внутренних дел.

Ключевые слова: Украина, Харьковский национальный университет внутренних дел, полиция, подготовка кадров, охрана общественного порядка.

У статті розглядаються основні аспекти підготовки охоронців громадського порядку в Харкові упродовж останніх 100 років, починаючи з доби Української революції 1917-1921 рр. Висвітлюється, як розпочиналася ця діяльність – з короткотермінових курсів, далі – пунктів, шкіл міліції, в Інституті внутрішніх справ, а сьогодні – в Харківському національному університеті внутрішніх справ.

Постановка проблеми

Вивчення історії правоохоронних органів традиційно перебуває серед постійних завдань юридичної науки. Актуальність історико-правових досліджень діяльності органів правопорядку суттєво зростає на сучасному етапі розвитку держави та суспільства, коли звернення до спадщини минулого були обумовлені ще й нагальними потребами реформування органів внутрішніх справ. Досвід діяльності поліцейських установ, міліції, дослідження правових засад функціонування підготовки кадрів для них дають значний матеріал не тільки для наукових узагальнень, а й для визначення напрямків удосконалення організації та діяльності сучасних правоохоронних органів.

Стан наукової розробки проблеми

Дана проблема не знайшла свого достатнього висвітлення. Деякі її аспекти знайшли своє відображення в публікаціях О.М. Бандурки, В.А. Греченка, О.Н. Ярмиша[1, 2].

Виклад основного матеріалу

В Указі Президента України № 17/2016 від 22 січня 2016 р. «Про заходи з відзначення 100-річчя подій Української революції 1917 – 1921 років» **постановляється:**

1. Проголосити 2017 рік Роком Української революції 1917 – 1921 років.

2. Визначити вшанування подій та видатних учасників Української революції 1917 – 1921 років одним із пріоритетів діяльності органів державної влади на 2017 – 2021 роки»[3].

Серед важливих подій Української революції слід відзначити діяльність щодо створення нових, суто українських органів охорони правопорядку та підготовку кадрів для них.

13 листопада 1917 р. Генеральний секретаріат Української Народної Республіки прийняв Статут Вільного козацтва України. Перед Вільним козацтвом було поставлене завдання підтримувати «спокій в Україні» та охороняти «громадян та добро мешканців від знищення та пограбування»[4, с.118]. Вільне козацтво виникло у процесі розвалу царської армії з лютого по травень 1917 року для захисту сіл, а згодом і Української держави, в умовах зростання громадського безладу й бандитизму, з метою охорони правопорядку, свободи і народовладдя в Україні. Це були національні добровільні військово-міліційні формування доби Української революції 1917 — 1920 років, що діяли в Україні та на Кубані.

У § 2 Статуті Вільного козацтва України говорилося, що «для здійснення своїх завдань товариства Вільного козацтва організують зібрання, лекції, курси...»[4, с.118]. Це означало початок цілеспрямованої підготовки охоронців правопорядку в Україні та в Харкові зокрема. Інструктори відділу з формування Вільного козацтва при Генеральному військовому комітеті у листопаді 1917 р. виступили на з'їзді інструкторів Центральної Ради на Харківському з'їзді селянських спілок [5], що можна вважати елементом підготовки кадрів.

Слід також відзначити, що саме в цей час робітники деяких харківських заводів досить наполегливо висловлювали вимоги про формування загонів Вільного козацтва

[6]. Організаційні збори, які проголошували створення підрозділів Вільного козацтва в Харкові, відбулися 29 листопада 1917 р. На них було обрано отамана вільних козаків у Харкові, яким став Козієнко[7]. Офіційно про створення харківського Вільного козацтва було повідомлено 2 грудня 1917 р. Але вже цього дня було організовано штаб, який розміщувався в «Українському домі» (будинок колишнього Дворянського зібрання на Миколаївській площі, зруйнований у 1943 р.), одночасно відбувалося формування куренів вільного козацтва з робітників-українців міста. На ті часи у Харкові існувало два товариства Вільного козацтва, в яких нараховувалось 75 членів[5]. Інструкторами для козаків стали вояки 2-го Українського полку[8, с.50]. У зв'язку із складною воєнно-політичною та криміногенною ситуацією в місті заняття на курсах розпочалися вже на другий день після проголошення створення підрозділів Вільного козацтва в Харкові, тобто 30 листопада 1917 року, що й прийнято вважати початком підготовки правоохоронців у Харкові.

Процес розбудови правоохоронних органів та підготовки кадрів для них було продовжено задоби Гетьманату П.Скоропадського. П.Скоропадський відзначав, що «козака організація, коли зуміти її як слід направити, може стати такою здоровою силою в національному русі, яка може, і змогла б врятувати Україну від загального розкладу, що сильно вже дав себе почувати не тільки серед війська, але і в різних верствах громадянства»[9, с.35].

Особливістю періоду гетьманату в Україні було те, що, що на відміну від Центральної Ради, а надалі і Директорії, П.Скоропадський багато уваги приділяв питанню охорони правопорядку. Вже через дев'ять днів після проголошення Гетьманської держави, 18 травня 1918 р., було видано закон, відповідно до якого створювалася Державна варта [10, с.35]. На неї покладалися як поліцейські, так і жандармські функції: попередження й запобігання злочинств та охорона громадського порядку і безпеки, прикордонна охорона, нагляд за додержанням паспортної системи, політичний розшук, проведення каральних операцій

(разом з окупаційною владою та іншими силовими структурами Української держави), ліквідація політичних супротивників [11, с.35].

Згідно із законопроектом про організацію Державної Варти, який було розроблено міністерством внутрішніх справ, у кожному губернському місті, у т.ч. в Харкові, мали відкритися курси для «урядовників Державної Варти». Міністр юстиції М. П.Чубинський у своєму циркулярі від 16 липня 1918 р. запропонував усім прокурорам окружних судів «негайно відряджати осіб прокурорського догляду для лекцій на вищезгаданих курсах»[12, арк.60]. Згодом, 25 липня 1918 р., Департамент Державної Варти спрямував циркуляр до губернських старост і міських отаманів про надання відомостей щодо відкриття на місцях курсів для чинів Державної Варти. Пропонувалося негайно повідомляти, чи відкрито ці курси або школи [13, арк.7].

9 серпня 1918 р. було прийнято Статут Української Державної Варти, в якому спеціальний розділ (XVII) було посвячено школам і курсам для спеціальної підготовки службовців Державної Варти та її резерву. У цьому документі було розписано, яким має бути процес підготовки кадрів для Державної Варти.

Для спеціальної підготовки молодших службовців загальної Державної Варти в кожному губернському місті, в т.ч. і в Харкові, розпорядженням губернського старости (міського отамана) повинні були організуватися спеціальні курси, закінчення яких для всіх службовців загальної Державної варти до помічників начальників районів включно було обов'язковим. При початковому формуванні зазначені службовці повинні були закінчити курси послідовно впродовж першого року їх служби в Державній варті. Якщо службовець призначався на вищу посаду, йому також належало навчатися на курсах підвищення кваліфікації.

Зазначені курси повинні були обслуговуватися класними службовцями Державної Варти за призначенням губернських старост (міських отаманів) з прокурорами місцевих окружних судів. Для підготовки вартових у кожному губернському місті і

отаманстві розпорядженням губернського старости (міського отамана) мали утворюватися окремі школи, в які призначалися б усі особи, котрі знову поступали на посади вартових аж до здачі іспиту за програмою школи. До успішного складання іспитів вартовий не міг виконувати в повному обсязі службові обов'язки і вважався резервістом.

Догляд за зазначеними школами, а також навчання в них покладалося на класних службовців Державної Варти за розсудом губернського старости (міського отамана).

Попри постійну зміну політичної влади у 1917-1921 роках підготовка кадрів охоронців громадського порядку в Харкові фактично не припинялася, вона була продовжена вже з іншою ідеологічною домінантою у 1920-ті рр. Так, 11 червня 1921 р. у Харкові почали роботу курси червоних міліціонерів Харківської губернії, розраховані на 500 піших і 100 кінних міліціонерів[14, арк.1].

У другій половині 1922 р. тривав процес розширення й удосконалення мережі спеціальних навчальних закладів. У жовтні 1922 р. наказом начальника міліції республіки Харківські окружні курси з підготовки молодшого комскладу й Харківські курси вищого комскладу були об'єднані в Школу старшого комскладу міліції УСРР [15, с.468]. Це рішення сприяло кращій підготовці кадрів: з одного боку, надало можливість провести певну уніфікацію та систематизацію навчальних планів, а з іншого – дозволило навчатись правоохоронцям не лише Харківщини, а й інших регіонів республіки. Завдяки цьому Харків став центром підготовки кваліфікованих міліцейських кадрів для всієї України. 23 жовтня 1923 р. Школа старшого Комскладу міліції УСРР була реорганізована у Всеукраїнську школу командного складу міліції та розшуку[15, с.473].

Незважаючи на складну ситуацію 30-х рр., система спеціальних навчальних закладів розвивалася та вдосконалювалася. Зокрема, у 1933 р. Харківську школу робітничо-селянської міліції було реорганізовано та значно розширено. Їй надавалося право готувати не лише рядових міліціонерів і молодших командирів, а й оперативно-начальницький склад для заміщення вищих посад у системі НКВС [16, с.16].

20 березня 1936 р. нарком внутрішніх справ СРСР видав наказ про переведення шкіл РСМ на дворічне навчання й затвердив Положення про школи старшого та середнього начскладу РСМ. Така школа була реорганізована і в Харкові [17, с.367].

Говорячи про участь курсантів, випускників і викладачів Харківської школи міліції у Другій світовій війні, слід виділити основні напрями їх діяльності у воєнний період: по-перше, це безпосередня участь у бойових діях на фронті; по-друге – участь у бойових діях у тилу ворога, у партизанських загонах і з'єднаннях; по-третє – охорона тилу, забезпечення громадського порядку та боротьба з кримінальною злочинністю.

Особовий склад Харківської школи міліції з перших днів війни був повністю включений у діючу армію, ті ж працівники міліції, які залишились на міліцейському посту, з честю виконували свої обов'язки в умовах бойової обстановки.

Після звільнення Харкова від німецько-нацистських окупантів уже у грудні 1943 р. до міста на короткострокові курси з підготовки оперативного складу було направлено 200 працівників міліції з різних областей України [17, с.367]. У 1943–1944 рр. відділом кадрів НКВС УРСР у м. Харкові були відновлені постійно діючі курси оперативного складу. Впродовж 1944 р. через курсові заняття було підготовлено 823 особи за 300-годинною програмою командирського навчання начальницького і оперативного складу. Визначено було, що навчання проходило в умовах школи не менше 6 місяців [17, с.367].

13 квітня 1955 р. наказом № 138 МВС УРСР у Харкові було створено Міжобласний навчальний пункт міліції для обслуговування шести обласних управлінь МВС України [16, с.16]. Наповненість навчального пункту була встановлена в 100 осіб перемінного складу в зимовий час і 150 осіб улітку. Виходячи з постанови ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР від 19 листопада 1968 р., на основі наказу МВС СРСР № 0278 від 15.05.1970 р. та наказу МВС УРСР № 0106 від 03.06.1970 р., Харківський міжобласний навчальний пункт з 01.07.1970 р. був розформований, і на його базі було створено Міжобласну школу підготовки молодшого

та середнього начальницького складу міліції УВС Харківського облвиконкому.

Харківські Вищі курси МВС СРСР були створені відповідно до постанови Ради Міністрів СРСР від 27 жовтня 1983 р. № 1027/321 та наказу Міністра внутрішніх справ СРСР № 0354 від 23 грудня 1983 р.

Подальший розвиток міліцейського навчального закладу в Харкові пов'язано з проголошенням Україною державної незалежності та необхідністю у цих умовах подбати про підготовку власних кадрів, адже протягом десятиріч переважна більшість фахівців для органів внутрішніх справ України готувалася поза межами республіки.

Наказом Міністерства освіти та МВС України № 8/7 від 9 січня 1992 р. на базі Спеціального факультету МВС при Українській юридичній академії з метою підготовки юристів для роботи в органах внутрішніх справ було створено Харківський інститут внутрішніх справ за двома формами навчання – денною та заочною. Успіхи у роботі з підготовки кваліфікованих кадрів і високі темпи всебічного розвитку молодого навчального закладу стали підставою для його переведення на вищий, якісно новий рівень. Постановою Кабінету Міністрів України від 22 листопада 1994 р. № 787 Харківському інституту внутрішніх справ було надано статус університету [18, с.6].

27 вересня 2005 р. Національний університет внутрішніх справ було реорганізовано в **Харківський національний університет внутрішніх справ**. Відтоді наш Університет має саме таку назву.

У поточному 2017 році в Університеті готують фахівців за державним замовленням та на госпрозрахункових засадах на денній і заочній (дистанційній) формах навчання на шести факультетах. Підготовка фахівців здійснюється в галузях: право, цивільна безпека, управління та адміністрування, соціальні та поведінкові науки, інформаційні технології. Університет надає вищу освіту з наданням ступеня вищої освіти «бакалавр» і «магістр» за сімома спеціальностями: 1) право; 2) правоохоронна діяльність; 3) кібербезпека; 4) комп'ютерні науки та інформаційні технології; 5) психологія; 6) соціологія; 7) фінанси, банківська справа та страхування.

Харківський національний університет внутрішніх справ здійснює підготовку за освітньо-науковим ступенем «доктор філософії» за спеціальностями «право», «психологія» та «науки про освіту».

У 2016-2017 рр. у ХНУВС почали реалізовуватися нові міжнародні освітні програми й проекти, здійснюється спільна науково-дослідна діяльність, організовуються науково-практичні конференції, семінари, круглі столи й академічні обміни. Головною зміною стало те, що з кожним роком розширюється робота серед постійного та перемінного складу ХНУВС щодо їх інформування про євроінтеграційний та північно-атлантичний курс України, підвищення їх рівня обізнаності про європейські цінності, стандарти, досвід проведення реформ і критерії членства в ЄС і НАТО.

ХНУВС неодноразово відвідували представники Консультативної місії ЄС з реформування сектору цивільної безпеки в Україні Герріт Ян Вангелдер, Удо Моллер, Крістіан Рамет, Даніель Фаррелл, Вільям Фрейм, Пітер Вілсон, Майкл Локке, Сарі Раутарінте, Іонел Міхай, Наталія Макаренко, Олег Чернишенко, Олександра Зуб та Олексій Бочарніков, які перебували в Університеті як з робочими візитами, так і з метою проведення тренінг-курсів «Тренуй Тренера», «Поліція діалогу», «Домашнє та гендерне насилля», тренінг з лідерства та управління для керівників середньої ланки, «Виявлення водіїв у стані алкогольного сп'яніння та їх перевірка за допомогою алкотестера Драгер» та ін.

Харківський національний університет внутрішніх справ неодноразово відвідували Президенти України, Прем'єр-Міністри України, керівники Верховної Ради України, міністри, послы іноземних держав, зокрема, США, Канади, Великобританії, Польщі, Латвії, Литви, Швеції, Чехії. 23 березня 2016 року з робочим візитом Харківський національний університет внутрішніх справ відвідав Президент України Петро Порошенко, який провів нараду з питань зміцнення правопорядку в країні.

Нові завдання постали перед університетом зі створенням Національної поліції. На базі університету тисячі поліцейських

пройшли курси первинної професійної підготовки (спеціалізації) для служби в підрозділах патрульної служби Національної поліції України. Перший набір і навчання слухачів здійснювались у три потоки, перший потік розпочав навчання з 16 липня 2015 р. Центром післядипломної освіти у 2016/2017 навчальному році забезпечено підвищення кваліфікації 3776 осіб, з них: дільничні офіцери поліції – 916 осіб; кіберполіція – 104 особи; патрульна поліція – 759 осіб; слідчі – 1921 особа; карний розшук – 76 осіб. З 5-го лютого 2015 р. на базі Харківського національного університету внутрішніх справ тривало навчання 160 слухачів на курсах первинної професійної підготовки (спеціалізації) працівників підрозділів патрульної служби поліції з міст Северодонецька, Лисичанська та Рубіжного. Спочатку термін навчання був розрахований на 10 тижнів за 384-годинним навчально-тематичним планом, але в процесі проведення первинної професійної підготовки його було значно розширено з урахуванням особливостей несення служби в містах Луганської та Донецької областей. Відповідно до наказу МВС України від 20.02.2017 № 137 університет забезпечує підвищення кваліфікації та спеціалізацію поліцейських для підрозділів та служб Національної поліції України: «слідчі»; «кібербезпека»; «дільничні офіцери»; «кримінальна поліція»; «патрульна поліція»; «вибухотехнічна служба»; «протидія наркозлочинності»; «дозвільна система»; «безпека дорожнього руху»; «захист економіки».

Нині Харківський національний університет внутрішніх справ входить до двадцятки найбільших вищих навчальних закладів України. У ньому працює кожен третій фахівець системи освіти МВС України, що має науковий ступінь. Динамічний і потужний розвиток ХНУВС сприяв тому, що він став провідною науково-навчальною установою системи освіти МВС України, яка здатна суттєво вплинути на рівень розвитку освіти, науки й особливо правознавства в державі.

Серед випускників і здобувачів ХНУВС, які успішно захистили кандидатські та докторські дисертації, а також працювали в різні роки у нашому ВНЗ, — екс-прем'єр-міністр України, екс-віце-прем'єр-міністр, три міні-

стри внутрішніх справ України, два Генеральних прокурорам України, один генерал внутрішньої служби, п'ятнадцять генерал-полковників міліції, внутрішньої служби та податкової міліції, стільки ж генерал-лейтенантів міліції, двадцять два генерал-майори міліції й внутрішньої служби, два генерали поліції третього рангу, п'ятнадцять народних депутатів, п'ять голів обласних державних адміністрацій та багато інших поважних осіб. Серед випускників Університету були міністри і заступники міністрів, керівники центральних органів виконавчої влади і обласних державних адміністрацій, ректори ВНЗ, генерали і полковники, доктори наук і професори, кандидати наук і доценти, які працюють нині в різних практичних та навчально-наукових установах України. Загалом ХНУВС випустив за роки свого існування понад 40 тисяч фахівців правоохоронної, правозахисної сфери та народного господарства.

Як уже згадувалось, в Університеті за його поки що нетривалу історію чотири рази побували з візитами Президенти України, тричі — Голови Верховної Ради України й тричі — прем'єр-міністри України. Дуже незначна кількість навчальних закладів України може пишатися такою увагою з боку найвищого керівництва держави. Це свідчить про розуміння владою ролі та значення підготовки фахівців у ХНУВС для розвитку Української держави. Сторічний досвід підготовки кадрів правоохоронців у Харкові, із яких половина віку на території нинішнього Університету, дозволяють говорити про високу якість підготовки фахівців правоохоронної сфери і позитивні тенденції щодо перспектив його розвитку.

Література

1. Бандурка О.М., Греченко В.А., - Ярмиш О.Н. Становлення та розвиток міліції України (1921-1930 рр.). Х.: Золота миля. 498 с.
2. Греченко В.А. Становлення навчальних закладів із підготовки кадрів міліції в Харкові (1943-1990 рр.) // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2014. №1 (64). С.29-39.

3. Указ Президента України № 17/2016 від 22 січня 2016 р. «Про заходи з відзначення 100-річчя подій Української революції 1917 – 1921 років» // URL.: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/17/2016>

4. Статут вільного козацтва України // Міністерство внутрішніх справ України: події, керівники, документи та матеріали (1917-2017 рр.): в 3-х томах. Т1. Міністерство внутрішніх справ за доби УНР та Української Держави (1917-1920 рр.): наук. вид./ Авт.кол.: М.Г. Вербенський, О.Н. Ярмиш, Т.О. Проценко, В.М. Чисніков та ін.. К., 2012. С.118.

5. Повідомлення Українського Генерального Військового Комітету щодо формування вільного козацтва // Вісник Генерального Секретарства військових справ Української Народної Республіки. 1917. 1 грудня.

6. Віча // Нова громада. 1917. № 3. С. 3

7. Вільне козацтво // Нова громада. 1917. № 17. С. 3.

8. Довбищенко М. Проблеми утвердження української державності на Слобожанщині у період Національно-визвольної революції // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. 2014.- № 1(17). С. 50. (Серія: «Українознавство»).

9. Скоропадський П. Спомини. К.: Україна, 1992. 112 с.

10. Енциклопедія українознавства. Словникова частина. - Т. 2. Львів [б.в.], 1993. С. 499.

11. Мала енциклопедія етнодержавознавства / [кер. ред. кол. Ю. І. Римаренко] ; НАНУ, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ : Довіра, Генеза, 1996. С. 280.

12. Центральний державний історичний архів України, м. Київ (ЦДАК України). Ф.419. Оп.3. Спр.400. Арк.60.

13. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України). Ф. 1216. Оп. 1. Спр. 22. Арк. 7.

14. ЦДАВО України. Ф. 6. Оп. 1. Спр. 1008. Арк. 1.

15. Історія міліції України у документах і матеріалах: у 3 т. Т. 1. 1917–1925/ [за ред.- П. П. Михайленка, Я. Ю. Кондратьєва]. Київ: [б. в.], 1997. 499 с.

АНОТАЦІЯ

Вивчення історії правоохоронних органів традиційно перебуває серед постійних завдань юридичної науки. Актуальність історико-правових досліджень діяльності органів правопорядку суттєво зростає на сучасному етапі розвитку держави та суспільства, коли звернення до спадщини минулого обумовлено ще й нагальними потребами реформування органів внутрішніх справ. Досвід діяльності поліцейських установ, міліції, дослідження правових засад функціонування підготовки кадрів для них дають значний матеріал не тільки для наукових узагальнень, а й для визначення напрямків удосконалення організації та діяльності сучасних правоохоронних органів. Серед важливих подій Української революції слід відзначити діяльність щодо створення нових, суто українських органів охорони правопорядку та підготовки кадрів для них. У Харкові були утворені загони «Вільного козацтва», які стали першими організаціями, що охороняли громадський порядок на території міста. 30 листопада 1917 р. розпочалося їх навчання і це стало початком 100-річного процесу підготовки охоронців правопорядку в Харкові. Ця робота продовжилася через курси, пункти підготовки, школи міліції, Інститут внутрішніх справ і тепер – Харківський національний університет внутрішніх справ.

Ключові слова: Україна, Харківський національний університет внутрішніх справ, поліція, підготовка кадрів, охорона громадського порядку

SUMMARY

The study of the history of law enforcement bodies has traditionally been among the permanent tasks of legal science. The relevance of historical and legal studies of the activities of law enforcement agencies is substantially growing at the present stage of development of the state and society, when the appeal to the legacy of the past is conditioned also by the pressing needs of reforming the bodies of internal affairs. Experience in the activities of police agencies, the police, and the study of the legal foundations for the functioning of personnel training for them provide rich material not only for scientific generalizations, but also for determining the directions for improving the organization and activities of modern law enforcement agencies. Among the important events of the Ukrainian Revolution, it should be noted the activities to create new, purely Ukrainian law enforcement agencies and train personnel for them. In Kharkov, detachments of the Free Cossacks were formed, which became the first organizations to guard the public order in the city. November 30, 1917 began their training and this was the beginning of a 100-year process of training law enforcement officers in Kharkov. This work continued through courses, training points, police schools, the Institute of Internal Affairs and now the Kharkov National University of Internal Affairs.

Key words: Ukraine, Kharkiv National University of Internal Affairs, police, personnel training, protection of public order

16. Бандурка О. М. Університет внутрішніх справ: минуле, сучасне, майбутнє // Інформаційний бюлетень Республіканського навчально-методичного центру. 1995. № 3. С. 16.

17. Міністерство внутрішніх справ України: події, керівники, документи та матеріали (1917–2017 рр.): у 6 т. : наук. вид. /

авт. кол. : М.Г. Вербенський, О.Н. Ярмиш, Т.О. Проценко, В.О. Криволапчук, В.В. Ткаченко, В.М. Чисніков, Т.А. Плугатар, В.А. Довбня, О.В. Кожухар, О.В. Пристайко, В.А. Золотарьов ; за заг. ред. А.Б. Авакова. К., 2015. -Т. 5 : Народний комісаріат внутрішніх справ радянської України: (22 червня 1941 р.-1945).Х, 2016. 938 с.

18. Урядовий кур'єр. 1994. 5 грудня. С. 6.